

VLINDER- EN LIBELLENWERK GROEP

Opgericht 26 september 1992

STAD EN OMMELAAND

NIEUWSBRIEF

16^e JAARGANG NR. 1 jan 2008

Colofon

16^e jaargang nummer 1, januari 2008

Deze nieuwsbrief is een periodiek orgaan van de Vlinder- en libellenwerkgroep Stad en Ommelaand en verschijnt vier maal per jaar.

Bestuur

Dhr. B. van de Wetering (Gr.), waarnemendvoorzitter
Dhr. H. Sangers (Haren), secretaris
Dhr. W. Dorenbos (Nieuwolda), penningmeester
Dhr. H. de Heer (Enumatil), algemeen bestuurslid

Redactie

W. Dorenbos, M. Valstar, F. de Wilde en
B.van de Wetering (eindredactie)

Redactieadres

Lichtboei 259
9732 KD Groningen
lestesdryas@zonnet.nl

Omslag

Dagpauwoog (foto: Jan Menzinga)

Vlinder- en libellenwerkgroep Stad en Ommelaand

De werkgroep "Stad en Ommelaand" is opgericht op 26 september 1992 als vlinderwerkgroep. In 2001 is de Libellenwerkgroep opgegaan in de Vlinderwerkgroep.

De werkgroep wil proberen de vlinders en libellen te beschermen en de aandacht voor deze dieren bij het publiek uit te breiden. Hiertoe organiseert de werkgroep cursussen, lezingen en publieksexcursies. Ook adviseert de werkgroep terreinbeheerders over vlinder- en libellenvriendelijk beheer.

De werkgroep streeft naar een netwerk van waarnemers die de vlinder- en libellenstand in Groningen in kaart brengen. Resultaten worden regelmatig gepubliceerd.

Lidmaatschap 2008

Leden e 11,50
Families e 18,20
Donateurs e 9,10

Opgave bij de secretaris:

De heer H. Sangers
Hemsterhuislaan 75
9752 NC Haren
050-53 48 411

Voor sponsoring en donaties is ons gironummer 6411754 ten name van V.W.G. Stad & Ommelaand.

Informatie

Voor informatie kunt u terecht bij dhr. Sangers (050-53 48 411). Ook kunt u die vinden op onze website: <http://www.vlinderwerkgroepgroningen.tk/>

Inhoud

- 3 Hoornaars Hof Espelo
Jan Gerard
- 3 Werkgroepmiddag
Henk Sangers
- 4 Van de bestuurstafel
Notulen ledenvergadering 2 maart 2007
Financieel overzicht 2007, begroting 2008
Algemeen jaarsverslag 2008
- 7 Knipselkrant
Grote schoonmaak treft zeldzame libelle
Waar woont de Weerschijnvlinder
Drentse libellen beste natuurfoto van 2007
- 8 Agenda 2008

Gezocht

Ten behoeve van het bewerken van de laatste van onze 8mm filmpjes zijn wij op zoek naar een projector. Helaas heeft onze projector de geest gegeven. Wellicht heeft u nog een dergelijk apparaat op zolder liggen en bent u bereid het tijdelijk uit te lenen. Ik kom graag de projector bij u ophalen. Graag een telefoontje naar

Bas van de Wetering
050-3178740 (overdag ma t/m do)
050-5414902 (overige tijden)

Hoornaars Hof Espelo

Jan Gerard

Het is op 15 oktober 2006 een mooie nazomerdag bij Enschede. Ik wandel met mijn broer JJ over de hof Espelo. Er vliegen nog wat vlinders, vooral Atalanta's. Maar ook Gehakkelde aurelia's, een enkel Bont zandoogje, een Kleine vuurvlinder en een ongeïdentificeerd witje. Verder waren zichtbaar vrij veel heidelibellen, onbestemd van soort, en een paar Houtpantserjuffers.

Ook Hoornaars waren actief. Op een bepaalde plek in een houtwal waren er opvallend veel. Bijna 10 stuks zaten er op een vrij dun boompje van zo'n acht centimeter dik, waar een beschadiging op zat. Het leek er op dat de wespen deze beschadiging actief onderhielden door te knagen. De plek leek op een beschadiging door een schraap-staal, maar zat daarvoor op een te hoge plek aan de boom, en op een te moeilijk te benaderen plek via het struweel van de houtwal. De plek had bovendien veel te kronkelige randen om van antropogene oorsprong te zijn.

Twijfel is er wel of de wespen nou knaagden aan de wond, of dat ze er van boomsap snoepten, of allebei. Een boompje ernaast bleek in mindere mate onderhevig aan eenzelfde interesse en behandeling door de hoornaars. Beide boompjes waren Essen, met de karakteristieke zwarte overwinteringsknoppen.

Tijdens onze waarneming waren er drie keer gesprekken met passanten, variërend van een eenling tot een viertal. Het waarnemen zelf wordt ook waargenomen. Soms kan nieuwsgierigheid van passanten storend zijn. Maar op zo'n zondag in oktober, als we zelf alleen maar aan het wandelen zijn, en geen zin hebben in bijvoorbeeld die onbestemde soorten heidelibellen te besluipen, te vangen of na te rennen, en wel alle tijd hebben voor de herfst, dan vinden we het niet erg.

Interessant is te bemerken dat deze wandelaars allemaal interesse hebben, en het leuk vinden om vrijwel allemaal ook iets van hun eigen kennis te uiten. De Hoornaar is niet zo eng als ie er uit ziet. Dat hebben we wel eens kunnen worden.

De Sleedoornbessen waren opvallend zoetig trouwens, ondanks dat er nog geen vorst is geweest. En je gaat er niet dood aan, en krijgt er geen diarree van, meneer uit Zwolle. Dapper dat u het probeerde. Of die ene Atalanta dat wrange wat uitmaakte, maar de vlinder snoepte er wel van, van een beschadigd exemplaar.

15-10-2006 (wijziging 26-10-2007)

Werkgroepmiddag

Henk Sangers

Op onze jaarlijkse werkgroepmiddag, op 1 december 2007, stonden 2 lezingen geprogrammeerd. Voor 11 leden is dat aanleiding naar het Gorechthuis in Haren te komen. De eerste lezing over nachtvlinders in het Lauwersmeergebied en wespvlinders wordt gegeven door Gerrit Tuinstra van de Vlinderwerkgroep Friesland. Gerrit is een expert op nachtvlindergebied en een aantal van ons kent hem ook van de nachtvlinder cursus die dit voorjaar door IVN Grootegast is georganiseerd.

Aan de hand van een aantal kaarten en overzichten blijkt de geweldige soortenrijkdom in het Lauwersmeergebied. Van 2003 tot en met 2007 is hij bijna 50 keer in het gebied geweest om waarnemingen te doen en daarbij heeft hij van 13 families in totaal 304 soorten gezien. Dat het per dag enorm kan verschillen blijkt als je ziet dat de maximumscore 103 soorten is (29 juli 2004) en het minimum maar 2 soorten (19 juni 2007). Het zal niet verbazen dat de uilen met 137 soorten de meest waargenomen familie vormt, met als goede tweede de spanners met 94 soorten. Hiermee laat Gerrit ook zien dat het Lauwersmeergebied, dat bekend staat om zijn grote vogelrijkdom, een getalsmatig nog grotere nachtvlinderrijkdom bezit. In de aantallen zijn zowel de macro- als de micronachtvlinders begrepen.

Verder een verhaal met veel prachtige foto's over de wespvlinders. Vlinders die veel meer voorkomen dan uit de waarnemingen blijkt. Tegenwoordig kunnen we met kunstmatige feromonen de vlinders lokken. Een zeer interessante en op boeiende wijze gebrachte voordracht.

Het tweede deel van de middag werd verzorgd door ons lid Kees Boele. Kees, die nog maar kort actief is met nachtvlinders, heeft in die tijd al een indrukwekkende collectie foto's van zowel macro- als micronachtvlinders bijeen gebracht. Vertelde hij op de vorige werkgroepmiddag over de nachtvlinders in zijn tuin in Haren, vanmiddag gaat zijn voordracht over "een handvol Micro's". Op systematische wijze laat Kees ons per familie foto's zien van vlinders, mijnen en leefgebieden vergezeld van uitleg over de manier waarop we een en ander het best kunnen waarnemen. Hoewel Kees zichzelf nog maar een echte beginneling noemt, weet hij dat tijdens zijn lezing uitstekend te verbloemen of anders gezegd: hij is op zijn minst een gevorderde beginneling.

Al met al een plezierige en leerzame bijeenkomst die zeker een grotere opkomst had verdiend.

Ledenvergadering 2 maart 2007

Aanwezig: S. Bontsema, G.J. Branger,
W. Dorenbos, H. Faber, H. de Heer.
M. Oosting, H. Sangers, B. v.d. Wetering,
F. de Wilde.

Afwezig m.k.: T.Buijs, J. Gerard, A.J. Loonstra,
J. Menzinga, B.Stikfort, M. Valstar, A. Valstar

Opening

B.van de Wetering opent de vergadering met een welkom aan alle aanwezigen.

Notulen vorige vergadering

De notulen worden goedgekeurd.

Algemeen jaarverslag 2006

Onder punt 2 moet bij bestuurslid H. de Heer het jaar van aftreden worden gewijzigd in 2011. Het verslag wordt verder goedgekeurd.

Financieel jaaroverzicht 2006

Naar aanleiding van het overzicht wordt stilgestaan bij de contributieachterstand die veel leden en donateurs hebben. Suggesties voor het gebruik van automatische incasso zullen worden bekeken op mogelijkheden en kosten. Als de door het bestuur te voeren Aktie in 2007 geen resultaten oplevert rest als uiterste de betrokkenen te royeren als lid of donateur.

Het overzicht is helder en levert verder geen vragen op.

Kascommissie

De kascommissie heeft bij de controle geconstateerd dat de cijfers kloppen en de administratie er keurig verzorgd uitziet. Van de kosten van de kraam is nog geen definitieve afrekening geweest, dat beïnvloedt de uitkomsten van 2006.

De afrekening van de plusrekening moet nog door de kascie worden bekeken. De commissie stelt voor de penningmeester décharge te verlenen hetgeen met applaus wordt gedaan. De kascie wordt voor de bewezen diensten bedankt.

De kascie voor 2007 bestaat uit J.Menzinga en F. de Wilde.

Begroting

Nav de post Libellenatlas zegt B. van de Wetering dat de atlas er uiterlijk dit jaar moet komen. De begroting wordt verder goedgekeurd.

Jaarprogramma

1. vrijdag 18 mei, Nachtvinders Sintmaheed te Tolbert. Samen met IVN en KNNV
 2. zaterdag 2 juni, dagvlinders en libellen Lauwersmeer
 3. vrijdag 22 juni, nachtvinders Baggerputten te Slochteren. Georganiseerd door SBB
 4. vrijdag 13 juli*, nachtvinders bij fam. Snoek te Veele
 5. zaterdag 21 juli, dagvlinders en libellen te Sellingen. Jubileumexcursie.
 6. zaterdag 18 aug, dagvlinders en libellen Meerwijck te Hoogezand
 7. vrijdag 7 sept, Nationale Nachtvinder Nacht Hortus te Haren
 8. September, Jubileumviering BBQ en Nachtvinders te Westerlee
 9. zaterdag 13 okt, Mijnen te Wedde
- * *Willem zal navragen of de datum schikt, het kan ook 10 aug worden.*

Excursies Groninger Landschap

1. zondag 1 juli, Bourtange 13:30 uur
2. zondag 19 aug, Ennemaborg 13:30 uur

Rondvraag

- 1 N.a.v de aan de gemeente Slochteren verstrekte gegevens rijst de vraag of we dit soort gegevens wel moeten verstrekken. Tegen betaling zijn de gegevens vaak elders te verkrijgen. De gegevens komen uit onze eigen database en zijn enigszins gedateerd. De oplevering kost niet buitengewoon veel werk. In voorkomende gevallen zal het bestuur zich beraden over de vraag wel of niet gegevens te leveren.
- 2 H. de Heer geeft informatie over de Nachtvinder-cursus.
- 3 G.J. Branger gaat naar de landelijke vlinderdag en vraagt of er belangstelling is om te carpoolen. Ook is hij geïnteresseerd in foto's met een verhaal van vlinders en libellen. Hij zal wellicht direct contact opnemen met enkele fotograferende leden.
- 4 S.Bontsema wil graag een overzicht van de witte vlekken in de provincie Groningen. De secretaris zal navraag doen bij de Vlinderstichting.
- 5 W.Dorenbos vraagt nog hulp voor het afmaken van het jaarverslag. Er is weinig animo voor het al weer gedateerde verslag. Suggesties zijn om het te actualiseren of om zo nu en dan een artikel over een bepaalde familie te schrijven.

Sluiting

Om 21:15 sluit B. van de Wetering de vergadering.

van de bestuurstafel

Financieel jaaroverzicht 2007 Begroting 2008

	begroting 2007	werkelijk 2007	begroting 2008
INKOMSTEN			
Contributie 2007			
Jaarlidmaatschappen	e 530,00	e 448,50	e 460,00
Familiejaarlidmaatschappen	e 40,00	e 18,20	e 40,00
Donaties	e 90,00	e 63,70	e 65,00
Contributies voorgaande jaren	e 207,00	e 184,00	e 12,00
Donaties voorgaande jaren	e 55,00	e 63,70	e -
Vooruitbetaalde contributie/donatie 2008	e -	e 128,40	e -
Vooruitbetaalde contributie/donatie 2009	e -	e 23,00	e -
Giften	e 5,00	e 17,70	e 10,00
Rente	e 20,00	e 14,19	e 15,00
Boekenstal	e 100,00	e -	e 50,00
Cursus	e 200,00	e -	e 200,00
Totaal inkomsten	e1.247,00	e 961,39	e 852,00
UITGAVEN			
Nieuwsbrieven	e 400,00	e 469,66	e 400,00
Jaarrapport	e 100,00	e -	e 100,00
Kamer van Koophandel	e 25,00	e 21,62	e 25,00
Verzekering	e 65,00	e 61,30	e 65,00
Lezingen en excursies	e 150,00	e 142,50	e 100,00
Overige porto- en algemene kosten	e 300,00	e 51,65	e 300,00
Onvoorzien (breuk van ML-lamp)	e -	e 27,50	e -
Cursus (decl. vlindercursus 2006)	e 150,00	e 90,00	e 150,00
Jubileum (decl. jubileum 2007)	e 250,00	e -	e 75,00
Libellenatlas	e 250,00	e -	e 250,00
Totaal uitgaven	e1.690,00	e 864,23	e1.465,00
Saldo	e -443,00	e 97,16	e -613,00

Kapitaal:	31-12-07	31-12-06
Liquide middelen:		
Kas	e 50,75	e 52,50
Giro	e 199,07	e 114,35
Plusrekening	e2.610,41	e2.596,22
TOTAAL	e2.860,23	e2.763,07

De toename van het kapitaal betreft het voordelig saldo over 2007.

Tegoeden:	31-12-2007
Achterstallige contributie	e 11,05
Achterstallige donatie	e 9,10
TOTAAL	e 20,60

Deze tegoeden zijn voorzichtigheidshalve niet in de inkomsten van 2007 opgenomen.

van de bestuurs

Algemeen jaarverslag 2007

1. Ledenstand

Op 31 december 2007 telt de werkgroep 50 leden en 10 donateurs. De volgende mutaties hebben plaatsgevonden in 2006: leden 4 opzeggingen en 3 aanmeldingen.

2. Bestuur en bestuursvergaderingen

Er is gedurende het jaar 5 maal vergaderd door het bestuur.

Samenstelling bestuur

Voorzitter (wnd)	Bas van de Wetering Voor het eerst gekozen in 2001 Aftredend in 2006
Secretaris	Henk Sangers Voor het eerst gekozen in 2002 Aftredend in 2007
Penningmeester	Willem Dorenbos Voor het eerst gekozen in 1999 Herkozen in 2004 Aftredend in 2009
Lid	Herman de Heer Voor het eerst gekozen in 2001 Herkozen in 2006 Aftredend in 2011

3. Activiteiten

Op de werkgroep zelf gerichte activiteiten

Binnenactiviteiten

- Jaarvergadering, 2 maart. Zie verslag in deze Nieuwsbrief.
- Werkgroepenmiddag op 1 december.
- Op 28 september bestond de werkgroep 15 jaar. Voor leden en donateurs is een jubileumavond georganiseerd bij de familie Valstar.

Buitenactiviteiten

Er zijn vijf excursies georganiseerd.

- Tolbert nachtvlinders vrijdag 18 mei samen met IVN Leek
- Lauwersmeer dagvlinders en libellen 2 juni, samen met de vlinderwerkgroep de Marne
- Baggerputten, nachtvlinders 22 juni, samen met Staatsbosbeheer
- Veele, nachtvlinders 13 juli
- Meerwijck, dagvlinders en libellen, 18 augustus
- Wedde, mijnen 13 oktober.

Naar buiten gerichte activiteiten

Excursies

- Sellingen. De publieksexkursie dagvlinders en libellen op 21 juli. Het ingestuurde artikel is niet

in de krant geplaatst en daardoor is het een werkgroepactiviteit geworden.

- Op 4 augustus een excursie in Grootegast voor het IVN Grootegast door Bas. Ca 7 deelnemers
- Op 11 augustus een excursie bij Woudbloem voor het IVN Groningen-Haren door Bas. Ca 15 deelnemers
- Op 19 augustus werd een vlinderexcursie van het Groninger Landschap op de Ennemaborg verzorgd door Anne-Jan Loonstra, Henk en Bas. Opkomst ca 30 personen.
- Luit Dijkstra heeft in de Hortus Haren weer diverse publieksexkursies voor dagvlinders en libellen gehouden. Ook tijdens zijn werkzaamheden als vrijwilliger geeft hij vaak uitleg aan de bezoekers. In een artikel in het blad "Vrienden van de Hortus" gaat Luit in op de waarneming van de vuurlibel en de rups van het Bont schaapje.
- Op 7 september werd in de Hortus Haren voor de 3e keer meegedaan aan de Nationale Nachtvlinder Nacht. Ruim 40 liefhebbers kwamen hier op af. Voorafgaande aan de excursie werd door Tymo Muus een inleiding tot nachtvlinders gegeven. De lakens werden bemand door Tymo, Kees Boele, Stieneke en Willem .

Lezingen

- Op 22 november hield Bas een lezing over libellen voor het IVN Zuidlaren

Boekenstand

- Op 21 april is Marianne Valstar op de Groei- en Bloei-beurs in Groningen geweest.
- .Op 4 augustus zijn Marianne en Bas op de "Markt van Melk en Honing" in Zuidlaren geweest.
- Op 6 oktober hebben Bas, Henk en Willem op de open dag van Landschapsbeheer Groningen gestaan.

4. Nieuwsbrief

- Fredy de Wilde, Marianne Valstar, Willem en Bas vormen de redactie van de Nieuwsbrief, die in 2007 viermaal is verschenen.

5. Contactdagen

- Op de landelijke dag van de Vlinderstichting op 11 maart was onze afdeling niet vertegenwoordigd.
- De libellenstudiedag op 31 maart is bezocht door Herman de Heer

6. Cursussen

- Op verzoek van het IVN Bellingwedde is in april en mei tweemaal een vlinder cursus gehouden door Theo Buijs, geassisteerd door Bas. Er

tafel

waren 35 deelnemers. Samen met de opening van het vlinderpad en Tv-opnamen was de cursus een groot succes.

7. Activiteiten vlinderwerkgroep "De Marne" in 2005
 - In januari en februari is een dagvlindercursus gehouden.
 - Op 13 maart is een lezing met diabeelden gegeven voor de ouderensoos in Ulrum.
 - Op 4 april is een oprisles gegeven voor de cursisten van januari/februari
 - In april is medewerking verleend aan een dagvlindercursus in Bellingwedde.
 - Op de fruitdag op Verhildersum aanwezig met een vlindervoorlichtingsstand.
8. Overige
 - Voor de Milieufederatie Groningen heeft Henk een artikeltje geschreven waarin de werkgroep wordt gepresenteerd.

- Op verzoek van het bureau Eloeda zijn mededelingen gedaan over waarnemingen in de omgeving van Marum/Groetegast.
- Voor het tijdschrift van de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie heeft Bas een artikel geschreven waarin de werkgroep wordt gepresenteerd.

De Gelderlander

31 oktober 2007

Grote schoonmaak treft zeldzame libelle

WAGENINGEN - De Vlinderstichting heeft gisteren aangifte gedaan wegens de onjuiste schoonmaak van een park de bij Reeuwijkse plas. Het reinigen van waterpartijen daar treft de groene glazenmaker, een beschermde libellensoort. Tijdens de schoonmaak zijn afgelopen maand onder meer krabben-scheervegetaties verwijderd, waarvan de groene glazenmaker leeft.

Waar woont de weerschijnvlinder?

Door Marcel Looden

VRIESCHELOO ■ Wat is dat toch met Vriescheloo. De bruine vuurvlinder voelt zich er thuis en nu is er ook de grote weerschijnvlinder gesignaleerd. Een uiterst zeldzaam diertje dat een boswilg als woning nodig heeft. Speciaal voor de vlinder wordt zo'n boom 'woonklaar' gemaakt. Waar de boswilg staat, wil Frits Colnot niet zeggen.

Colnot is lid van de afdeling Bellingwedde van de natuurorganisatie IVN en hartstikke blij met de komst van de grote weerschijnvlinder. Deze dagvlinder komt vooral in Centraal- en Zuidoost-Europa voor. "Heel soms zie je hem ook in ons land. Hij is hier nu twee keer waargenomen, zo noordelijk is hij nog nooit gezien."

De vlinder is gezien 'ergens in Vriescheloo', in de buurt van enkele boswilgen. "Op terrein van Staatsbosbeheer, dat kan ik wel zeggen", vertelt Colnot. "De boswilg komt ook niet zo vaak voor, maar de vlinder is van deze wilg afhankelijk. Waar ze staan, zeg ik nu maar niet." Hij vreest dat er een stormloop van vlinderliefhebbers op dat stukje bos ontstaat. Zaterdag, tijdens de landelijke Natuurwerkdag, onthult Colnot de plek, en dan ook alleen nog aan een select groepje. "We gaan de boswilgen vrijzetten. We halen struiken en andere bomen in de directe omgeving weg zodat die bomen

zich goed kunnen ontwikkelen. Zodat de kansen groter worden dat de vlinder zich hier definitief vestigt."

Vlinders hebben kennelijk iets met Vriescheloo. De bruine vuurvlinder vond al een thuis aan de 2e Dalweg, in de berm want daar voelt die soort zich op zijn best. De gemeente Bellingwedde nam al maatregelen ter bescherming van dat diertje. Colnot hoopt dat dit ook gebeurt voor de grote weerschijnvlinder. Maar eerst die boswilgen ruimte geven. "We vertrekken zaterdag vanaf de Gemeentewerkplaats aan de Industrieweg."

Voor meer informatie:
www.natuurwerkdag.nl

■ RELATIEF GROOT

De Grote Weerschijnvlinder is een dagvlinder van een relatief grote omvang. Zijn vleugels hebben een lengte van 31 tot 44 millimeter. Het dier heeft een voorkeur voor vochtige loofbossen en gedijt goed in zuidelijke en centrale delen van Europa.

Drentse libellen beste natuurfoto van 2007

Dagblad van het Noorden
20 oktober 2007

ASSEN ■ Twee weidebeekjuffers, op een grasaar, nog nat van de dauwdruppels, in het stroomdal van de Drentsche Aa. Dat is de beste natuurfoto geworden in de categorie professionals. De plaat is gemaakt door Asser natuurfotograaf Jaap de Vrie (67). De winnende foto is gemaakt met een ouderwetse Nikon spiegelreflexcamera met een 200 mm lens. Foto: Jaap de Vrie

Agenda 2008

Tenzij anders aangegeven starten alle **excursies** om 14:00 uur vanaf de aangegeven locatie. Bij regen en temperaturen onder de 17°C wordt de excursie geannuleerd. Bij (dreigend) slecht weer wordt om 10:00 uur de beslissing genomen over het annuleren van de excursie. Over het al dan niet doorgaan van de excursie kunt u bellen met dhr. Van de Wetering (050-54 14 902) of dhr. Sangers (050-53 48 411).

Tenzij anders aangegeven vinden alle **avonden en lezingen** plaats in het 'café' van Nieuw Woelwijck. Vanuit de richting Winschoten: volg de snelweg A7 richting Groningen, neem afslag 42 (Sappemeer), links (Noord Broeksterstraat), bij T-splitsing rechts (Noorderstraat 1e weg links Borgercompagniestraat), spoor over, rechts (de Vosholen), 2e inrit links. Vanuit de richting Veendam/Assen: Volg de N33, neem afslag N385 richting Hoogezand (Kielsterachterweg), bij rotonde rechtdoor, 1^e rechts (de Vosholen), na circa 2km de inrit rechts (bij verkeersborden voorrangskruising & voetgangersoversteekplaats). Vanuit de richting Groningen: volg de snelweg A7 richting Hoogezand, neem afslag 42 (Sappemeer), rechts (Noord Broeksterstraat), zie verder als bij Winschoten. Op het terrein van Nieuw Woelwijck: bij kruising rechtdoor naar P-gasten. Hier kunt u parkeren. Te voet verder en bij het bord "verboden voor auto's" naar rechts. De ingang van het café is rechts in de hoek.

zaterdag 2 februari, Ledenvergadering

Een jaarlijks terugkerend spektakel, waarbij u als lid van harte bent uitgenodigd. De agenda en benodigde stukken treft u aan vanaf pagina 4 in deze Nieuwsbrief.

20:00 uur In het bruin cafe van Nieuw Woelwijck te Sappemeer. Voor routebeschrijving zie boven.

zaterdag 10 mei, Smeerling

Vlinder en libellenexcursie. Verzamelpunt theehuis van Natuurmonumenten te Smeerling.

In de volgende nieuwsbrief meer informatie over de agenda.

Vlinder laat zijn rupsen door mieren verzorgen

PARASIET De Deense vlinder *Maculinea alcon* weet mieren zo te foppen dat ze in plaats van voor hun eigen larven voor die van de vlinder zorgen, melden Deense onderzoekers in *Science* van 4 januari. De rupsen van de parasitaire blauwe vlinder hebben daartoe een huidlaagje ontwikkeld dat op dat van de mierenlarven lijkt. De rupsen ontwikkelen zich op moerasplanten. Daar worden ze opgemerkt door de mieren, van de soorten *Myrmica rubra* en *M. ruginodis*, die de rupsen naar hun nest slepen en daar voor ze zorgen, ten koste van hun eigen kroost.

Volkscrant
5 jan 1008